

mål och planer och mån om att finna utvägar att förena moderna tidskrav med tillbörlig vördnad för det gamla. Smaksinnet odlas och

iakttagelseförmågan skärpes, såsom alltid, när ens säkra kunskap växer. O. M.

Årsredogörelse för Sällskapet Kyrkosångens Vänners verksamhet år 1925.

Sedan sällskapet i denna Tidsskrift erhållit ett organ för sina strävanden, har dess Centralkommitté vid innevarande års sammanträde beslutat, att det sedvanliga årscirkuläret skulle ersättas med att årsredogörelsen införes i Tidsskriften.

I. CENTRALKOMMITTÉN

höll sitt ordinarie sammanträde för det gångna året i Stockholm den 26 januari. Samtliga funktionärer omvaldes, och räkenskaperna för år 1923 hade vederbörligen godkänts. Vid sammanträdet upplyste Kyrkoherde Fredlund, att han vid genomgående av Dr. Noréns efterlämnade förarbeten till en liturgisk-musikalisk handbok funnit blott sporadiska begynnelse jämta en mängd utkast och dispositioner. Med betoning av den stora vikten av att en dylik handbok med det snaraste komme till stånd, uppdrogs åt ordföranden och sekreteraren, att i samråd med dåvarande Domprosten Rodhe i Lund söka föra saken vidare. Sedan dess har det kommit till Centralkommitténs kännedom, att Kungl. Musikaliska Akademien gått i författning om utarbetande av en dylik handbok, varför kommitté-rade hänskjutit ärendet till innevarande års sammanträde, varvid beslöts att ställa Dr. Noréns efterlämnade manuskript till utgivarens, legationspastor Hellerströms förfogande. Åt Kyrkoherde D. Rudin och Direktör D. Ahlén uppdrogs att undersöka möjligheterna av att genom enskilt anslag få till stånd en mera liturgiskt betonad undervisning för blivande kantorer och organister genom upprättandet av en kantorsskola. Frågan härom har på grund av mellankommande omständigheter ansetts ej på detta sätt kunna finna en lösning. Förslag framfördes angående anordnande av en 12 dagars konferens för präster i litur-

giska frågor med föreläsningar, övningar i tal och sång, röstbehandling m. m. Åt Pastor Adell, som, för tillfället adjungerad, framställt detta förslag, uppdrogs att föra saken vidare.

Kommitténs viktigaste ärende var att behandla frågan om *förhållandet mellan K. S. V. och Kyrkosångsförbunden*. Inlett av Docent Lindberg och Pastor Adell, såsom särskilt tillkallade. Därvid konstaterades, att K. S. V. redan från sin tillblivelse haft tanken uppe att bilda och med varandra sammansluta kyrkokörer, och att sällskapet verksamt deltagit vid startande av stiftskörförbunden. Båda organisationerna behövdes vid sidan av varandra, K. S. V. för att ge det teoretiska underlaget för kyrkokörernas verksamhet, Kyrkosångsförbunden för att liva till praktiskt utförande av körsång, och så ge nytt liv åt den framtågande kyrkosångs rörelsen. Centralkommittén beslöt uppdraga åt sin ordförande att till de under följande dag sammanträdande delegerade för åtskilliga stiftsförbund, vilka samlats i akt och mening att bilda ett riksförbund för den kyrkliga körsången, framföra de bästa välgångsönsknningar samt uttala, att K. S. V. med förtroendefullt intresse mötte den nya sammanslutningen, och att K. S. V. önskade få ge den sitt verksamma stöd. Om riksförbundets bildande den 27 jan. 1925, och vad därvid förekom finnes närmare meddelat i dess organ »Kyrkosångsförbundet».

Följande tablå har avgivits över Centralkommitténs räkenskaper år 1925:

Inkomster:

Behållning från år 1924.....	639: 07
Kretsarnas årsavgifter	400: —
Summa kr.	1,039: 07

Utgifter:

Div. utgifter under året.....	252: 10
Kassabehållning till år 1926....	786: 97
Summa kr.	1,039: 07

Revisorerna hava avgivit följande revisionsberättelse:

»Förestående räkenskaper ha av undertecknade granskats och befunnits till alla delar riktiga, varför ansvarsfrihet tillstyrkes för det år revisionens omfattar.

Härnösand den 11 mars 1926.

S. Edström, Ernst Nordlund,
Domkyrkosysselman. Folkskollärare.»

Centralkommittén har för närvarande följande

Sammanställning:

Kyrkoherde K. G. Hauffman, representant för Lunds stift, ordförande.

Kontraktsposten K. Thunander, representant för Strängnäs stift, v. ordförande och kassaförvaltare.

Kyrkoherde F. M. Allard, representant för Linköpings stift, sekreterare och bibliotekarie.

Kyrkoherde G. Sandzén, representant för Skara stift.

Kyrkoherde G. H. E. Sjöfors, representant för Växjö stift.

Kyrkoherde E. Fredlund, representant för Ärkestiftet.

Komminister G. Grefberg och Kantor J. Jakobsson ävenledes representanter för Strängnäs stift.

Kyrkoherden, Dr. I. Wallerius, representant för Göteborgs stift.

Domkyrkosysselman H. Berggren, representant för Västerås stift.

Kyrkoherde D. Rudin, representant för Härnösands stift.

Adjungerade ledamöter äro:

Musikdirektör O. Blom, Stockholm.

Musikdirektör A. E. Fahlin, Kopparberg.

Fil. lic. N. Franzén, Skenninge.

Musikdirektör D. Åhlén, Stockholm.

Tillfälligt adjungerade:

Docent G. Lindberg, Uppsala.

Komminister A. Adell, Stjärnorp.

II. KRETSARNA.

1) *Skara stiftskrets*. Rörande kretsens arbete under 1925 är att nämna såsom dess viktigaste insats, att den tillsammans med Skara stifts organist- och kantorsförening samt Västergötlands körförbund anordnade en liturgisk-kyrkomusikalisk kurs i Skara den 25—27 juni. Därvid förekom: gudstjänster av olika slag, orienterande föredrag samt övningar i liturgisk sång, psalmsång och orgelspelning. En större konsert gavs i Domkyrkan av K. S. V:s blandade kör och Västergötlands körförbund (tillsammans

omkring 600 röster). Antalet i kursen anmälda var omkring 70. Intresset var stort. Man kan t. o. m. våga säga, att det hela gick i hänförelsens tecken. Allmänhetens deltagande i gudstjänsterna och konserten var även mycket livligt. Oförgätlig i särskild grad var en aftonstund i Varnhems underbart sköna tempel. Därvid förekom först gammal klassisk kyrkosång och kyrkomusik, varefter följde liturgisk aftonbön (completorium). — Det är alldeles påtagligt att intresset för och kärleken till de liturgiska delarna av gudstjänsterna samt ädel kyrkosång och -musik äro i starkt stigande inom stiftet. Årtiondens tåliga förarbete börjar bära sin frukt.

(Medd.: G. Sandzén.)

2) *Linköpings stiftskrets'* manskör har liksom tidigare företagit sångarfärder i stiftet. Tillsammans ett tiotal församlingar hava besökts. Kyrkosångsaftnarna hava varit anordnade i överensstämmelse med ordningarna under tidigare år, och hava varit synnerligen talrikt besökta.

Ett nytt arbetssätt, som visat sig vara värdefullt har därjämte upptagits. Förleden höst anordnades närmast för Kyrkans tjänare: präster, organister, kyrkovårdar o. s. v. men även för kyrkofolket några »kyrkodagar» i Söderköping. Meningen var att genom sakliga föredrag och samtal hibringa verklig kunskap om och förståelse för den svenska, evangeliska gudstjänstens väsen. Bland de föredrag, som då höllos må nämnas: »Gudstjänst». — »Gudstjänstliv och församlingsliv». — »Gudstjänstliv och personligt fromhetsliv». — »Psalmboken». — »Sången i Guds hus». — »Högmässan». — »Den bedjande Kyrkan». Mycken vikt lades vid att de vid Kyrkodagarna förekommande gudstjänsterna skulle vara föredömliga. Likaledes ägnades tid och uppmärksamhet åt övande av psalmsång. — Det vill synas som om kretsen här har funnit en för sig väl tillrättalagd arbetsuppgift i anordnandet av sådana kyrkodagar, vilka syfta till »stärkandet av gudstjänstlivet inom församlingar och hem och till väckande av ansvaret för söndagens helgd, själarna till frälsning».

(Medd.: A. Adell.)

3) *Växjö kretsen* har under det gångna året anordnat och med sin manskör medverkat vid vespergudstjänster i följande församlingar inom stiftet: under fastlags-tiden i Byarum, Tofteryd, Värnamo och Vaxtorp (samtliga i Jönköpings län), un-

der sommaren i Allmundsryd och Urs-hult (Kronobergs län). Under stiftsmötet, som hölls i Kalmar ¹⁸/₆—¹⁹/₆, svarade K. S. V:s manskör för all körsång och växelsång dels vid två liturgiska morgonböner och en vesper, dels vid inledningsgudstjänst i Domkyrkan och under förhandlingarna i församlingshuset. Därjämte har ett sångarmöte hållits i Ryssby (Kronobergs län) med tio kyrkokörer, varvid konsert hölls i kyrkan därstädes av den sammanslagna kören. Vid samma tillfälle höll undertecknad föredrag i kyrkan om »Kyrkosången och gudstjänsten». Inom styrelsen ha slutligen förhandlingar ägt rum angående ett gemensamt sångarmöte för kyrkokörer från hela stiftet, och ha dessa förhandlingar nu lett därhän, att i dagarna upprop, undertecknat bl. a. av stiftets Biskop, utfärdats i tidningarna till en eller två kyrkosångsdagar i Växjö instundande höst. Vid detta tillfälle kommer beslut att fattas om bildande av ett Kyrkosångsförbund för Växjö stift.

(Medd.: A. V. Thornell.)

4) *Lunds stiftskrets* har under gångna året arbetat såsom hittills för höjandet av intresset för liturgiskt-musikaliska gudstjänster, matutin och vesper och för dess rikare och mera givande utförande. — Genom sina utsedda ombud, Professor G. Aulén och Kyrkoherde K. G. Hauffman, har föreningen tillsammans med Lunds stiftskrets av Sveriges allmänna Kantors- och organistförening vid denna stiftskrets' årsmöte i Falsterbo den 14 sistlidna juli bildat »Lunds stifts Kyrkosångsförbund» och därvid anslutit sig till det i januari detta år bildade »Sveriges Kyrkosångsförbund».

Med Domkapitlets medverkan har föreningen — för att vinna tillförlitlig kännedom om kyrkomusikens och kyrkosångens ställning inom stiftet utsänt ett omfattande och djupgående frågeformulär för att av pastorsämbetena i samråd med församlingarnas organister och kantorer ifyllas. De sålunda samlade uppgifterna skola snarast möjligt bearbetas i syfte att finna en säker grundval för bildandet av kyrkokörer, för åstadkommande av en tidsenlig och välbehövlig orgelvård, för vinnande av mera enhetlighet i fråga om användandet av de i Missale och Vesperale ingående liturgiska partierna m. m.

(Medd.: J. Hartler.)

5) *Strängnäs-kretsen*, som numera benämner sig Strängnäs stifts kyrkosångareförbund K. S. V. har under 1925 haft sin

andra allm. kyrkosångshögtid den 3 och 4 oktober i V. Vingåker och Katrineholm. Anslutningen av sångare var glädjande stor, omkring 400 och vid kyrkokonserterna så många åhörare som respektive kyrkor kunde rymma. — Vid årsmötet höll förbundets ordförande, Kyrkoherde P. Ydström, föredrag över: Vad K. S. V. vill till förverkligande av förbundets mål: Kyrkosångens och kyrkomusikens renässans till Guds ära och församlingens uppbyggelse. Biskop Ullman, som trots sin höga ålder lovat deltaga i mötet med ett föredrag, men av hälsoskäl hindrats komma, hade i stället översänt sitt föredrag som gåva till förbundet att uppläsa under mötet. I »Dröm och verklighet» uttalar den vördade »gamle, dock till själen med oss ungdomligt kännande biskop» sina tankar och förhoppningar om den kristliga ungdomsrörelsen och kyrkosångsförbundet, och att de likt tvänne bröder måtte finna varandra i trogen samverkan. Föredraget finnes tillgängligt i tryck hos Komminister S. Svenfors, Latorpsbruk. Kyrkosångsdagarna i Vingåker—Katrineholm tillförde deltagarna fördjupat intresse och glädje i kyrkosångsarbetet.

Förbundet har under året behandlat och anslutit sig till av ordf. framställt förslag till *riktlinje för verksamheten*: A. Vad som kan göras för den heliga sången i *skolan*: att i anslutning till gällande undervisningsplan för rikets folkskolor samt föreskrifter i övrigt angående ungdomens övning i kyrkosång söka för främjande härav till skolans tjänst utarbeta en kort framställning om kyrkoåret och gudstjänsten jämte musikbilaga, upptagande valda delar av sv. mässan samt förslag till urval av lämpliga psalmer. Kyrkoherde Ydström erhöi i uppdrag att utarbeta nämnda lärobok. — B. Vad som kan göras för den heliga sången i *Kyrkan ute i församlingarna* mellan de större kyrkosångshögtiderna: att båda ordförandena och dirigenterna i stiftets vardera länsdel var för sig söka å skilda orter anordna 1) liturgiska gudstjänster — matutiner och vesprar — med iakttagande av de-tempore-principen och i huvudsaklig överensstämmelse med å Diakonistyrelsen förefintligt material, så att en stadgad av kyrkofolket så småningom känd och så också kär form kan vinnas för dessa gudstjänster. — 2) Koralfatnar med betydande föredrag eller kortare noter om psalmerna. — 3) Sång- och musikgudstjänster med kort föredrag. — 4) Kyrkokonserter eller motettaftnar. — Allt i

samarbete med vederbörande församlings prästerskap och organist, kyrkokör samt om så är behövt någon grannförsamlings kör eller körer ur stiftskören. —

För främjandet av den unisona *församlingssången* i egentligaste mening, psalmsången, bör den ledande kören taga det som en med den flerstämmiga konst-sången fullt likvärdig uppgift att efter god inövning vid gudstjänsten bära och leda såväl psalmsången som förekommande växelsång. Vid både sånggudstjänster och kyrkokonserter upptages en eller annan koral att unisont utföras, helst efter varje sångavdelning och givetvis som avslutning.

Samarbete med kyrkliga ungdomsrörelsen såväl lokalt som vid större möten bör sökas. Förbundet deltog i bildandet av Sveriges Kyrkosångsförbund den 27/11 1925. I spetsen för sångarbetet stå som dirigenter Musikdirektör A. Andrén och Komminister G. Grefberg.

(Medd.: H. Heimdahl.)

6) *Ärkestiftets krets* har under året deltagit i därvarande kyrkosångsförbunds fjärde kyrkosångshögtid i Upsala den 30 oktober—1 november, varvid medlemmar dels tjänstgjort som liturger, dels deltagit som sångare i den stora kören. Dessutom ha enskilda medlemmar å olika orter arbetat för kyrkosångens främjande genom anordnande av vespergudstjänster m. m. samt skänkt sitt verksamma stöd åt stiftets livskraftiga kyrkosångsförbund.

(Medd.: G. Lindberg.)

7) *Göteborgs stiftskrets*: Arbetet har fortgått i normal omfattning, med inriktning särskilt på en planerad musikdag i Göteborg innevarande år.

(Medd.: I Wallerius.)

8) *Västerås stiftskrets'* arbete under det gångna året har satts in på den stora kyrkosångshögtiden i Falun den 13, 14 juni 1925. Dessa dagar blevo verkliga högtidsdagar. Antalet sångare c:a 600. K. S. V. svarade för de liturgiska momenten vid inledningsgudstjänsten den 13 och vespern den 14. Vid årsmötet beslöts att om möjligt under år 1926 anordna en instruktionskurs för präster och organister.

(Medd.: H. Berggren.)

9) *Härnösands stiftskrets* har under det gångna året endast »stått på sin

post» omgiven av ganska mycket aktivt och passivt motstånd. De ledande ha ej haft nog frimodighet till fruktbärande initiativ, där eljest viljan förefunnits. I enskilda församlingar här och var, där vänner av saken funnits bland kantorerna, har nog åtskilligt gjorts, mera dock för den flerstämmiga körsången än för liturgisk sång och församlingssång. En uppmaning av stiftskretsens v. ordf. vid stiftsmötet i Hamnerdal att besinna den heliga sångens vikt även för bevarandet av kristen tro i kamp mot rationalism eller ren otro blev ju i alla fall »en ropandes röst i öknen».

Må i det fördolda dock ha fått och få ske en »koncentration inåt» som i sin tid med Guds hjälp kan träda fram även i verksamhet utåt.

(Medd.: D. Rudin.)

Av denna redogörelse framgår, vilket uppvaknat intresse, som i de flesta stift än mer försports sedan förra året. Det är att önska att den heliga elden måtte spridas vida utöver vårt land, och att kyrksångsrörelsen alltid måtte stå i samklang med gudstjänstens heliga ande, och så allfort tjäna sin höga bestämelse: *Guds ära och församlingarnas uppbyggelse*. Må denna av Gud väckta rörelse i vår Kyrka både vidgas och framför allt fördjupas.

III. P. M. TILL HERRAR KRETSORDFÖRANDE, SEKRETERARE OCH KASSAFÖRVALTARE.

1. Varje stiftskrets fattar vid sin årssammankomst beslut med anledning av centralkommitténs räkenskaper för år 1925 (se tablån).

2. Skarakretsen väljer 2 revisorer och en suppleant att granska centralkommitténs räkenskaper för år 1926.

3. Protokollsutdrag, utvisande kretsarnas beslut i ovanstående frågor skola insändas till undertecknad före den 1 dec. i år.

4. Årsavgifterna torde redovisas till kassaförvaltaren, kontraktsprosten K. Thunander (adr. Öja, Stora Sundby) senast den 1 dec. i år.

6. Redogörelse för kretsarnas verksamhet i år införsäntas till undertecknad senast den 15 febr. 1927.

F. M. Allard,

Centralkommitténs sekreterare.